

Tudástőke konferenciák

2007. szeptember 27-én elhangzott előadás

1.számú hírlevél 3. cikk - 2007. október

www.tudastoke.hu

Baracska Zoltán

ha tudhatnánk, miként kellene tanítani ...

A technikai újítások hidegen hagyták az oktatás főáramlatát. Különböző korosztályok ültek a „padokba”, de a padok nem változtak. A tanárok kibekelték a 20-as években a filmet, a 60-as években a TV-t, az ezredfordulón a PC-t. Kibekkelik-e a tanárok a gyerekvállalkozókat (enfantpreneurs) és a szabadúszókat (freelancer)? Érvényben marad-e Fukuyama kijelentése: „az emberek, akik nem éreznek bizalmat egymás iránt, csak akkor tudnak együttműködni, ha mindenre pontos szabályok és előírások vannak.”¹ Egy riportban Bill Gates-et az újságírók provokálták a dotcom cégek jövőéről. – Persze, maflák, persze, hogy egy lufi az egész! De nem értitek a lényegét! – mondta, és „az egészet az aranylázhoz hasonlította: akkoriban tudniillik, jobb üzlet volt Levi’s nadrágot, csákányt, ásót, lapátot és szállást eladni az aranyásóknak, mint aranyásónak lenni.”² Lufi-e a Wikipédia, a szabad enciklopédia, amit bárki szerkeszthet? Nem tudjuk, hogy a tudásmegosztásnak ez a változata lufi-e. Nem is fontos, de maflaság észrevétlenül hagyni a lufikat. Gyárt-e szabadon épített tudásraktáraknak valaki gatyát és meggazdagszik-e belőle vagy sem, az nem nagyon érdekel bennünket. Képzeld el, hogy a Wiki-hez hasonló tudásraktárakból kijön egy kétes tudásra alapozott üzleti döntés-láz! Ahogy B. Russel mondja: „**Ne féljünk a külön elképzeléstől!**” Mégis sokan aggódnak, hogy a lelkes amatőrök szócikkei elfogadhatók-e. Láttak már enciklopédiaszerkesztőt munka közben? Mi garantálja, hogy a néhány száz jogosítvánnyal rendelkező ember megbízható tudást fog adni? Miért vannak olyan sokan meggyőződve, hogy a jogosítvánnyal hadonászók tudása bizonyított, és hogy tévedhetetlenek? A *Nature* c. folyóirat a Wikipédia tartalmát csak kevéssel találta hibásabbnak cikkenként, mint az *Encyclopedia Britannica*-ét. Ha téves szócikket találtunk a Wikipédiában, akkor az gyakran idézet volt egy harmadosztályú tankönyvből. Abból, hogy ritkaság a tévedés egy nyomtatott enciklopédiához képest, nem következik, hogy a szabadon gyártott tudás megbízható, de arról legalább feltételezzük, hogy csúszda. Ha vakon hiszünk a jogosítvánnyal hadonászóknak, akkor fennáll a veszély, hogy meglepődünk, ha hasra esünk. Ezek után láthatjuk: a szabadon gyártott tudás nem hatalom, hanem veszély a nagy bukásra, vagy esély a nagy ugrásra. Ez már nagyobb változás, mint szoftverrel támogatni az adat- és/vagy dokumentumraktárakat. A következő kérdésekre keresem a választ: Kibekkeljük-e ezeket az új jelenségeket is. Az új korosztály másként akar tanulni? Akkor tanítsuk őket másként?

¹ Fukuyama, F.: *Bizalom*. Európa kiadó, Budapest. 1997. 48. old.

² Friedman, T.: *És mégis lapos a föld*. HVG Kiadó, Budapest. 2006. 60. old.

Tudástőke konferenciák

2007. szeptember 27-én elhangzott előadás

1.számú hírlevél 3. cikk - 2007. október

www.tudastoke.hu

Hamlet maximája, hogy semmi sem jó vagy rossz, hanem a gondolkodás teszi azzá. Csak az tud zavaró lenni, amikor az új, tényleg új része, összemosódik annak már régi változatával, és elvész a lényeg. Ezért és sok minden másért a metaforák híve vagyok. Ha nem tudjuk felépíteni az „új” fogalomvilágát – és miért is tudnánk gyorsan kialakítani azt, amire idő kell –, akkor sokkal gyümölcsözőbb, ha metaforát használunk, így talán elkülöníthető a valóban új. Ez más, mint a divat. A divat terjedése ugyanolyan, mint az ásítozás. Így van ez akkor is, ha nem tudjuk, miért van így. Gladwell könyvében³ azt olvashatjuk, hogy az „ásítozás” szó elolvasása után az olvasó is ásítozni fog. Az e-learning kimondása is olyan lett, mint az ásítozás. Sokakat megfertőzött. Ennek ellenére sokan igyekeznek elkerülni a nélkülözhetetlen nagy változást, az átállást a **szabadon összerakható tudásra**.

Milyen tudásra vágyunk? A különböző korosztályok különbözőképpen akarják tudásukat gyarapítani. Közép-európai és balkáni szüleink („a” korosztály) már régen befejezték világváltásukat, ki a győztes, ki a vesztes oldalán. Álmaik egyszerűek voltak: maradandót alkotni, amelyet majd nem kell a mozgalmaknak lecserélniük. A fél-generációval fiatalabbakkal („b” korosztály) megteremtették az ipari korszakot. Egész életre szóló munkahelyet kívántak, és ezt egyetlen szakmához és vállalathoz való hűségre alapozták. Ők ma már nyugdíjasok, vagy már nem is élnek.

Megszülettünk mi („c” korosztály), első vagy második gyerekként. Nem tudtunk, és nem is akartunk alkalmazkodni szüleink értékrendjéhez. Volt köztünk Beatles-imitáló, aki füvezett, pártaktivista, aki vodkázott, sportoló, aki proteinezett és autószerelő, aki látástól vakulásig dolgozott és sörözött. Kevesen voltak, akik kombinálták a szenvedélypárosokat. Kiemelkedő karrier után vágyakoztunk, de még mindig egyetlen szakmában gondolkodtunk. A 80-as évek végén mi is megcsináltuk kisebb- nagyobb világváltásunkat, és vagy a győztes vagy a vesztes oldalán kötöttünk ki. Álmaink egyszerűek voltak: olyan sztárrá válni, mint a Beatles. Világszerte ismert neveket adtunk gyerekeinknek, remélve, hogy ők majd a Beatles nyelvén fognak dolgozni. Megteremtettük a marketing-korszakot. Tanáraink az „a” és „b” korosztályhoz tartoztak. Mi kiválóságra vágytunk, miközben ők maradandó és a környezethez alkalmazkodó tudással traktáltak minket.

Megszülettek a „b” korosztály gyermekei is, a „d” korosztály. Szüleik tudták, milyen csarnokmesternek és művezetőnek lenni a Videotonban és a Rábánál. A „d” korosztály vágyai egyszerűek voltak: ne kelljen hatra menni dolgozni, és kuncsorogni az ötvenöt négyzetméteres panelért. A „d” korosztály megunta a panelt, vagyis annak „gyerekszobáját”. Ők már nem akarják karrierjüket egyetlen munkahelyen eltölteni. Mindenáron gyakorlatiasak akarnak lenni. Olyan gyakorlati tudásban és tapasztalatban hisznek, melyet nem vehetnek el tőlük, és amellyel szükség esetén könnyen átállhatnak teljesen új munkahelyre is. Oktatásuk a komputer köré szerveződött, dominált benne az informatikai mit tudom én mi. A „d” korosztály főiskoláján

³ Gladwell, M.: *The tipping point*. Malcom Gladwell, 2000.

Tudástőke konferenciák

2007. szeptember 27-én elhangzott előadás

1.számú hírlevél 3. cikk - 2007. október

www.tudastoke.hu

kapható tudás olyan, mint az IKEA bútor. Sokféleképpen összerakható egyszerű elemek. Az ő tanáraik mi voltunk, kiválóságra tanítottuk őket, de tanította őket a „b” korosztály is, konformitásra.

Gyerekeink, az „e” korosztály, csak úgy „by the way” elsajátították az angol nyelvet. Vágyaik egyszerűek: rugalmas tudást elsajátítani. És nem csak az egy munkahelytől, hanem az egy szakmától is irtóznak. Munkahelyre sem vágnak. Sokkal gyorsabb ritmusban élnek, mint elődeik, és ha nem tetszik nekik valami, készek az azonnali változtatásra. A munkák cserélgetését természetesnek érzik: kompromisszum nélkül odébbállnak, ahányszor csak szükséges. Az ő tanáraik mi voltunk, kiválóságra tanítottuk őket, de tanította őket a „d” korosztály is, gyakorlatiasságra.

Már egyetemre jár az „f” korosztály is, a „d” korosztály gyermekei, akik hordozható tudásra vágnak. Az ő tanáraik is mi vagyunk, kiválóságra tanítunk, de tanítja őket a „d” korosztály is, gyakorlatiasságra.

korosztály		világháború	beatles	berlini fal leomlik	nagy-eu
a	nagyszülők	MARADANDÓ	MARADANDÓ		
b		konform	KONFORM	KONFORM	
c	szülők		kiváló	KIVÁLÓ	KIVÁLÓ
d				gyakorlati	GYAKORLATI
e	gyerekek				rugalmas
f					hordozható
		ipari- korszak	marketing-korszak	e-korszak	f-korszak

1. ábra A különböző korosztályok tanulása

(A szerző e témában megjelent bővebb írása „Üzletitúdás-frissítés” címmel a CEO Magazin 2007/2. és 3. számában olvasható. www.ceo.hu – szerk.)